Finansutskottets betänkande 1985/86:22

om ändring av bemyndigande att sälja staten tillhörig fast egendom (prop. 1985/86:101 bil. 3).

FiU
1985/86:22

Sammanfattning

Utskottet avstyrker i betänkandet att regeringen ges bemyndigande att utan riksdagens samtycke fritt få avyttra staten tillhörig fast egendom. Utskottet anser att regeringen i enlighet med vad riksdagen tidigare uttalat bör företa en översyn av nu gällande bemyndiganden och låta utarbeta förslag till riktlinjer för försäljning av statens fasta egendom.

Propositionen

Regeringen har i proposition 1985/86:101 bilaga 3 (finansdepartementet) efter föredragning av statsrådet Kjell-Olof Feldt föreslagit riksdagen att – med ändring i denna del av tidigare lämnade bemyndiganden – medge att regeringen utan riksdagens samtycke i varje särskilt fall beslutar om försäljning eller byte av staten eller allmänna arvsfonden tillhörig fast egendom.

Utskottet

Enligt nu gällande bestämmelser får regeringen i varje särskilt fall besluta om försäljning eller byte av staten eller allmänna arvsfonden tillhörig fast egendom om taxeringsvärdet eller, om taxeringsvärde inte är åsatt, egendomens saluvärde inte överstiger 5 milj. kr. I propositionen föreslås att gällande beloppsgräns för regeringens bemyndigande att sälja fast egendom slopas.

Enligt vad föredraganden anför i propositionen är gällande riktlinjer tillräckliga för att ange ramarna för regeringens förfogande över den staten tillhöriga fasta egendomen om gällande beloppsgränser slopas. I propositionen hänvisas till en beskrivning av gällande regler i proposition 1971:191 (s. 3–4) som i sin tur i stora delar bygger på vad 1942 års riksdag beslutade (prop. 1942:241). Liksom hittills, anför föredragande statsrådet, bör regeringen kunna delegera sin beslutanderätt inom de värdegränser som regeringen fastställer för varje särskild förvaltningsmyndighet. Vid ett slopande av värdegränserna är det enligt propositionen lämpligt att regeringen till varje riksmöte lämnar en redogörelse för de försäljningar som har skett. En sådan redovisning föreslås ske budgetårsvis i anslutning till att budgetpropo-

sitionen lämnas till riksdagen. Den skall avse de försäljningar som har ägt rum under det närmast avslutade budgetåret.

Vad som anförs i propositionen bör även avse försäljning av sådan fast egendom som ägs av allmänna arvsfonden.

Finansutskottet behandlade denna fråga i ett betänkande (FiU 1981/82:26) våren 1982. I proposition 1981/82:100 bilaga 11 föreslogs att riksdagens gällande bemyndigande skulle ändras på så sätt, att frågor om överlåtelse av fast egendom generellt skulle få avgöras av regeringen.

Finansutskottet konstaterade i betänkandet att riksdagens samtycke för försäljning av staten tillhörig fast egendom inte krävs enligt nya regeringsformen. Riksdagen har däremot skyldighet att fastställa efter vilka riktlinjer försäljning bör ske. Av 9 kap. 9 § regeringsformen framgår att riksdagen i den omfattning som behövs skall fastställa grunder för förvaltningen av statens egendom och förfogandet över den. Riksdagen kan därvid föreskriva att åtgärd av annat slag ej får vidtas utan riksdagens tillstånd. Av motiven framgår att regeln skall läsas så att den innebär en skyldighet för riksdagen att fastställa grunder för förvaltningen av statens egendom och förfogandet över den. Enligt övergångsbestämmelserna till den nya regeringsformen, som trädde i kraft i januari 1975, skall dock tidigare givna bemyndiganden gälla tills riksdagen bestämmer annorlunda.

När denna fråga behandlades våren 1982 inhämtade utskottet yttrande i ärendet från konstitutionsutskottet (KU 1981/82:10 y). I sitt yttrande anförde konstitutionsutskottet att en ändring i enlighet med förslaget skulle innebära att de riktlinjer som knutits till tidigare bemyndiganden skulle komma att kvarstå. Dessa riktlinjer har dock lagts fast mot bakgrunden av att det för regeringens möjlighet att avyttra statens fasta egendom gällt beloppsmässiga begränsningar. Ett slopande av nu gällande värdegränser skulle i förhållande till gällande ordning innebära en betydande utvidgning av regeringens dispositionsrätt beträffande statens fasta egendom. Konstitutionsutskottet anförde att det med hänsyn härtill är oklart i vilken omfattning gällande riktlinjer är tillräckliga för att ange ramarna för regeringens förfogande över den fasta egendomen. Konstitutionsutskottet förordade att det inom regeringskansliet skulle göras en översyn av gällande bemyndiganden och riktlinjer. Resultatet av en sådan översyn borde leda till att riktlinjerna anpassades till de krav som bör ställas med hänsyn till bestämmelserna i nu gällande regeringsform.

Finansutskottet delade konstitutionsutskottets uppfattning att man inom regeringskansliet borde göra en översyn av gällande bemyndiganden och riktlinjer med beaktande av bestämmelserna i nu gällande regeringsform. I avvaktan på en sådan översyn ansåg utskottet att det fanns skäl att tills vidare behålla gamla bemyndiganden. Utskottet föreslog dock, vilket riksdagen biföll, att värdegränsen skulle höjas från 2 till 5 milj. kr.

Utskottet vill självfallet medverka till att ett smidigt förfarande kan uppnås vid försäljning av statlig fast egendom. De hittillsvarande beloppsgränserna har endast i ett fåtal fall inneburit att regeringen under 1970- och 1980-talen har behövt underställa riksdagen frågan om försäljning av statliga fastigheter.

Utskottet anser alltjämt att värdegränserna inte bör slopas förrän frågan

om vilka riktlinjer som bör gälla för försäljning av statlig egendom har klarlagts. Det är inte endast en fråga om vilka principer som skall gälla vid försäljning av statlig egendom utan också en fråga om principerna för om och när sådan försäljning bör ske. Regeringen bör därför i enlighet med vad riksdagen tidigare uttalat företa en översyn av gällande bemyndiganden och utarbeta förslag till riktlinjer för försäljning av staten tillhörig fast egendom.

Med det anförda avstyrker utskottet propositionens förslag om att bemyndiga regeringen att utan beloppsgräns och utan riksdagens samtycke besluta om försäljning eller byte av statlig fast egendom.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen med bifall till utskottets förslag avslår regeringens förslag i proposition 1985/86:101 bilaga 3 om avskaffande av beloppsgränsen vid försäljning eller byte av staten tillhörig fast egendom,
2. att riksdagen hos regeringen hemställer om förslag till riktlinjer för försäljning av staten tillhörig fast egendom m. m.

Stockholm den 22 april 1986

På finansutskottets vägnar

Arne Gadd

Närvarande: Arne Gadd (s), Björn Molin (fp), Roland Sundgren (s), Lars Tobisson (m), Christer Nilsson (s), Nils G. Åsling (c), Bo Södersten (s), Rune Rydén (m), Iris Mårtensson (s), Lisbet Calner (s), Lars De Geer (fp), Filip Fridolfsson (m), Hans Petersson i Hallstahammar (vpk), Arne Kjörnsberg (s) och Rolf Kenneryd (c).

gotab Stockholm 1986 10824